

**Commentariorvm, Ac Dispvationvm In Primam Partem
Sancti Thomæ Tomvs ...**

Complectens Quæstiones à XXVII. vsque ad LXIV. & à Quæstione CVI.
vsque ad CXIV.

Vázquez, Gabriel

Antverpiæ, 1620

Vnum Angelum alteri loqui, dum imprimit in mentem eius cognitionem
obiecti à se cogniti, autumat Scotus. c. 2.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-81000](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-81000)

cidetur, non modo quid nobis probetur, verum etiam, quid ab aliis dicatur, persequi operæ pretium duximus.

CAPUT II.

Vnum Angelum alteri loqui dum imprimit in mentem eius cognitionem obiecti a se cogniti, autumat Scotus.

Non abs re fore existimaui primo loco sententiam Scoti de hac re commemorare, & iuxta mentem ipsius exponere: alia nam ex ipsa, veluti riuuli ex fonte detruata sunt. Afferit igitur, vnum Angelum alteri loqui hoc ipso, quod imprimit intellectui ipsius intellectionem eiusdem obiecti, quod ipse cognoscit, atque hac ratione intellectionem impressam ab vno Angelo intellectui alterius, appellat locutionem, quatenus est effectus Angeli imprimendi illam: vocat autem auditionem, comparatam cum Angelo, qui illam recipit. Ita docet in 2. d. 9. q. 2. §. ad questionem istam, & §. ad vltiorem. Verum ut hanc sententiam iuxta mentem Scoti intelligamus, quædam ex doctrina ipsius notanda sunt. Primum est, intellectionem alicuius obiecti in Angelo quatuor modis posse contingere, primo cum res in se ipsa intuitue cognoscitur. Secundo cum ab vno Angelo intuitue cognoscitur aliquid in intellectu alterius cognoscentis illud. Tertio abstractiue per speciem inditam Angelo, vel adquisitam: nulla autem harum intellectionum in Angelo est auditio, aut locutio, quia quæcunque illarum ita est ab obiecto, aut ab specie, ut etiam procedat ab intellectu Angeli intelligentis per illam, ut ab efficiendi principio. Quarto denique potest vnius Angelus ita cognoscere aliquod obiectum, ut recipiat intellectionem illius ab alio Angelo tanquam ab integra causa efficiendi: qui autem illam recipit, & per eam intelligit, nihil operetur ad illam: & hanc appellat auditionem respectu Angeli recipientis eam, & intelligentis per eam: est autem locutio respectu Angeli efficientis & imprimendi illam.

Secundo ex eodem Scoto notandum est, principium efficiendi hanc cognitionem in mente vnius Angeli, quæ est locutio, & auditio, non esse intellectionem existentem in intellectu Angeli loquentis, sed speciem intelligibilem impressam, & memoriam Angeli loquentis constitutam in actu primo ad intelligendum, hoc est potentiam per speciem impressam ad eliciendam intellectionem: quare in sententia Scoti hæc memoria est principium duarum intellectionum, vnius quidem manentis in ipsa, alterius vero transeuntis in intellectum Angeli audientis: quia respectu illius qui recipit, tantum est passio. Porro autem cognitionem actualem existentem in mente Angeli loquentis, non esse causam & principium cognitionis existentis in mente audientis, probat Scotus, quia intellectio actualis non habet rationem parentis, sicut habet memoria: ergo potius à memoria, & specie Angeli loquentis producit intellectionem in mente audientis, quam ab intellectione actuali: in doctrina igitur Scoti intellectio in mente Angeli audientis est eiusdem obiecti, cuius est intellectio in mente loquentis: penderque ex voluntate Angeli loquentis, sicut etiam pender intellectio manens in suo intellectu. Nam sicut subest potestati illius vi specie impressa ad eliciendam

2. ut sensus illius sit, si linguis loquar omnium nationum, imo & Angelorum, si tales essent, hoc est, si loquar sublimiori aliqua lingua, quam humana, charitatem autem non habeam &c. quem sensum secuti videntur Hieronymus, Primasius, & Sedulius in illum locum. Possimus etiam locum illum explicare cum Gagne. ut lingua Angelorum ab Apostolo dicatur eloquentissima, qua ratione pulchra facies vulgo dici consuevit facies Angeli, & Actorum 12. cum Herodes veste regia indutus concionem habuisset ad populum, omnes acclamant dicentes, *Voces Dei & non hominum*: quo sensu Prosser in Epistola ad Demetriadem afferens hunc locum Pauli inquit, *Esse enim, ut multiplex loquendi peritia, que non solum ad omnem humanam sciendi artem, sed etiam ad angelorum eloquii peruenit facultatem, &c.*

Ceterum quicumque ratione interpreteris hunc locum, ex scriptura manifestum est, Angelos mutuo sermone secreta cordis sibi aperire, ut ex testimoniis superius adductis manifeste apparet. Præter testimonia autem Patrum allata, hoc ipsum primum plane docet Augustinus in lib. de diuinatione demonum cap. 6. de demonibus enim sic ait, *Si quid de illa Dei dispositione præueniant, audiunt, ut præueniant, &c.* cum igitur dicat, eos audire, manifeste sentit, alios etiam ipsis loqui: nam à Deo proxime solum illuminantur, & audiunt supremi Angeli iuxta doctrinam Dionysij, quam disput. 2. 16. cap. 1. adducemus.

Deinde Damasius 2. lib. de fide cap. 3. ante medium de Angelis dicit, *non linguis, atque auribus opus habentes, verum citra sermonis adminiculum cogitationes suas arguo consilia inter se communicantes*, cum dicit, Angelos non indigere lingua, neque auribus, intelligit corporeas. Nam cum dicat sibi mutuo communicare consilia sua, necessario linguis & aures spirituales ipsis concedere debet. Postremo, si verum est id quod docet Dionysius, quem disput. illa 2. 16. cap. 1. & 2. 17. allegabimus, nempe Angelos inferiores à superioribus illuminari, dum ab eis mysteria noua cognoscuntur, & id quod docet Isidorus lib. 1. de summo bono cap. 12. videlicet inferiores obedire superioribus, necessario consequitur, ipsos inter se loqui: nam neque illuminatio, neque iussio, & imperium sine loquela aliqua adhiberi potest.

Denique eadem veritas ratione confirmatur. Nam si Angeli sibi mutuo non loquerentur nulla inter eos esset societas, nec esse possit: hæc enim communicatione comparatur, & sine illa constare nequit. Dicere autem Angelos societatis capaces non esse absurdum est: nam aptitudo naturalis ad societatem videtur esse proprietas creaturæ rationalis, aut sane in aliud maius ab absurdo incidamus oportet, ut dicamus, Angelos non indigere communicatione & sermone, quia omnia secreta vnius, cuiusque alteri manifesta sunt, quod superioribus disputationibus ostendimus esse falsum. Tota igitur difficultas controuersie præpositæ consistit in explicando modo, quo Angeli sibi mutuo loquuntur. In qua re elucidanda doctores Scholastici in tanta sunt varietate constituti, ut singulorum recensere sententias, & singulatim examinare, sicut oportet, sine prolixitate fieri nequeat. Ceterum ut studioforum exerceantur ingenia, quibus differere de rebus absconditis incundum esse solet, & ut ipsa veritas melius elu-

ciendam cognitionem, quæ maneat in ipso: sic etiam ad imprimendam cognitionem in intellectu audientis.

Tertio notandum.

Tertio notandum, Angelum qui loquitur alteri, posse tribus modis in intellectu audientis operari, primo efficiendo actum intellectionis, abique eo, quod imprimat speciem. Secundo efficiendo speciem & intellectionem simul. Tertio efficiendo solam speciem. Primo modo loquitur (inquit Scotus) vnus Angelus alteri Angelo de re iam nota secundum habitum audientis, cuius ille iam habebat speciem: tunc autem Angelus loquens, solum efficit intellectionem in intellectu audientis: nam cum ille, qui audit, iam habeat speciem, non potest in intellectu illius nouam aliam speciem imprimere, eo quod de eodem obiecto in intellectu eiusdem Angeli non possunt esse plures species. Secundo modo loquitur superior inferiori, quando ei manifestat aliquid, cuius inferior nullam habebat speciem, nec illi antea notum erat: quia cum Angelus inferior, qui audit, virtusque capax sit, nempe speciei, & cognitionis: & Angelus superior, qui loquitur illi, vtramque possit imprimere: sequitur, ita loqui inferiori, vt speciem, & cognitionem simul intellectui audientis Angeli communicet: hoc tamen ordine, vt species intelligibilis in intellectu audientis solum producat ab specie, quam habet Angelus, qui loquitur, sicut in sensibilibus vna species ab alia derivatur: intellectio vero impressa intellectui audientis Angeli, efficiatur ab specie simul & intellectu Angeli loquentis, sicut fit intellectio, qua intelligit ipsemet Angelus, qui loquitur.

Tertio modo loquitur vnus Angelus alteri, imprimendo ei solum speciem intelligibilem: quia nequit imprimere cognitionem actualem eiusdem obiecti quod ipse considerat: & hoc modo inferior loquitur aliquando superiori, quando superior non habebat speciem illius obiecti, quod considerabat inferior, & manifestare volebat (nam si alias haberet speciem, non eo concederet Scotus, produci nouam speciem in intellectu superioris) & quando superior Angelus attendit, & actu considerat aliquid aliud: tunc enim inferior ita producit speciem obiecti, quod ipse cognoscit, in intellectu superioris vt non possit producere actualem cognitionem illius, eo quod non potest distrahere intellectum superioris, vt relicta consideratione, quam habet, attendat ad id, quod ipse proponit: contra vero si superior inferiori loqueretur, etiam si inferior distractus esset in consideratione alterius rei, non solum posset ei imprimere speciem, sed etiam actualem considerationem obiecti, quod ipse considerat, & cupit exprimere: eo quod ratione perfectioris naturæ, quam habet, vim habet superior impediendi inferiorem à cogitatione & consideratione, in qua est: ac proinde imprimere potest aliam longe diuersam: Angelum vero inferiorem, qui loquitur superiori, & non potest imprimere intellectionem, sed solum speciem, comparat Scotus homini voce loquenti cum altero, qui nihil attendit eorum, quæ dicuntur, eo quod animo sit distractus in consideratione alterius rei. Hæc est tota doctrina Scoti, tamen si diuerso ordine disposita: quam licet colligere ex quæst. allegata §. *Ad vltiorem*. Ex quibus constat, in sententia illius, loqui vnum

ARTIC. IV.

Angelum alteri, nihil aliud esse, quam imprimere intellectionem eiusdem obiecti intellectui audientis.

Hanc autem opinionem hoc modo explicatam probat Scotus in §. *Ad quæstionem*, quia ille qui loquitur alteri, si posset, hoc ipso quod loquitur, proxime produceret in intellectu audientis conceptum, & intellectionem de illa re, de qua loquitur, homines vero propter suam imperfectiorem, & defectum virtutis, dum voce loquuntur, remota solum, hoc est, per vocem prolatam sunt causa conceptus & cogitationis in audiente: qui Angelus potest proxime producere cognitionem eiusdem obiecti in intellectu audientis, quia omne agens constitutum in actu primo potest operari, & effectum producere in quocumque subiecto capaci & idoneo, Angelus autem, qui loquitur, constitutus est in actu primo ad producendam intellectionem, & Angelus, qui debet audire, capax est talis intellectionis: ergo Angelus, qui loquitur, producere potest in intellectu audientis intellectionem, ac proinde hoc modo loqui cum alio.

CAPVT III.

Sententia Scoti resellitur.

Hanc opinionem Scoti falsitas resellit Gregorius loco inferius allegando & primo probat falsum esse illud, quod primo loco Scotus docuit, nempe posse vnum Angelum videre in mente alterius rem aliquam (vt autem) intuitiue, via plus cognitione in mente illius: nam sicut late obiectum supra disput. 8. cap. 3. impossibile est, per medium aliquid prius visum, aliquid aliud videre nisi in eo medio sit tota ratio alterius & ita per cognitionem alterius obiecti prius visum non potest clare videri obiectum illius, verum cum hanc etiam doctrinam ipse Scotus tradidit quod libeto 14. vt ibidem diximus: exultum in loco superius allegato id non docuisse, quod illi imputat Gregorius: imo vero quæst. citata §. *Ad vltimam*, circa finem plane docet, ex eo quod vnus Angelus videat visionem alicuius obiecti in mente alterius Angeli, videre etiam quodammodo obiectum illius visionis: cum dicit, *Quodammodo*, plane indicauit, non clare intueri obiectum illius visionis, sicut est.

Hoc igitur prætermisso, sententia Scoti quoad reliqua, quæ docet de locutione Angelorum, impugnanda est. Primo, quia falsum est, intellectionem, quæ est actio vitalis, & essentialiter pendet ab eo, in quo est, qui per eam intelligere dicitur, vt ostendimus i. 2. quæst. 3. artic. 2. posse ab vno Angelo in intellectu alterius produci ergo vnus alteri loqui non potest producendo cognitionem eius obiecti, quod ipse cognoscit, in intellectu alterius.

Secundo, etiam si posset Angelus atque homo intelligere per intellectionem, quam ipse in seipso non producerent, sed ab alio reciperent, tamen adhuc falsum est, posse produci intellectionem ab vno Angelo in mente alterius: communis enim sententia Scholasticorum in 2. 2. q. 1. est, non posse animam hominis ab Angelo immutari, nisi solum media imaginatione, sed neque imaginationem ipsam posse immutari impressione qualitatis, sed sola applicatione alicuius agentis.